

SOCIALE VERKLARINGEN

Sociale verklaringen

SOCIALE KERNCIJFERS

	EENHEID	TOELICHTING	2012	2013	2014	2015	2016
Personeelsbestand (geconsolideerde ondernemingen)	aantal	S2	10.396	10.190	10.368	10.429	9.921
Tijdelijke contracten	% personeelsbestand	S2	4,21	3,42	3,62	3,91	3,45
Vrouwelijke werknemers	% personeelsbestand	S2	21,88	21,53	21,68	21,72	21,60
Vrouwelijke managers	% personeelsbestand	S2	20,25	20,52	21,25	22,18	22,11
Vrouwen bij het senior management	% personeelsbestand	S2	7,41	8,70	8,33	9,49	9,09
Vrouwelijke managers in operationele functies	%	S2	-	-	-	-	14,27
Niet-EU-burgers bij het senior management	%	S2	-	-	-	-	16,67
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer	uren/werknemer	S3	50,72	45,18	45,59	45,06	41,49
Werknemers die een jaarlijkse evaluatie hebben	% personeelsbestand	S3	91,80	95,65	95,82	95,97	96,03
Vrijwillige vertrekkers	% personeelsbestand	S3	3,20	3,33	3,42	3,35	4,10
Werknemers vertegenwoordigd door een vakbond of gedekt door een collectieve arbeidsovereenkomst	% personeelsbestand	S4	70,80	71,33	71,44	71,11	69,41
Blootstellingsgraad 'alle biomarkers geaggregeerd' ⁽¹⁾	%	S6	4,3	2,6	1,8	2,3	3,2
Aantal werkgerelateerde aandoeningen	aantal	S6	20	14	21	12	12
Mensen met platina overgevoeligheid	aantal	S6	6	4	4	0	1
Dodelijke ongevallen	aantal	S7	0	0	2	0	1
Ongevallen met werkverlet	aantal	S7	49	35	37	47	59
Ongevallen met werkverlet contractors	aantal	S7	33	22	11	9	15
Frequentiegraad ongevallen met werkverlet	ongevallen/miljoen gewerkte uren	S7	2,86	2,08	2,16	2,66	3,34
Ernstgraad ongevallen met werkverlet	verloren dagen/duizend gewerkte uren	S7	0,11	0,10	0,94	0,12	0,56

(1) Verhouding tussen het aantal monitoringresultaten die de streefwaarde van Umicore, die gedefinieerd werd voor relevante gevaarlijke stoffen, overschrijden en het totale aantal monitoringresultaten.

TOELICHTINGEN BIJ DE SOCIALE KERNCIJFERS

S1 REIKWIJDTE VAN DE SOCIALE VERKLARINGEN

In totaal zijn 102 geconsolideerde sites opgenomen in HR gerelateerde toelichtingen van de sociale rapportering (S2 tot S5).

Dit is 13 minder dan in 2015, vooral vanwege de verkoop van de business unit Zinc Chemicals. Daarnaast zijn twee commerciële kantoren verhuisd naar een grotere nabijgelegen site van Umicore.

De sites rapporteren gegevens over het volledige jaar voor de sociale indicatoren.

De voorgestelde indicatoren zijn gebaseerd op gegevens van volledig geconsolideerde bedrijven, tenzij anders vermeld.

De cijfers uit het verleden (2015 en daarvoor) werden niet aangepast.

S2 PERSONEELSBESTAND

GEGEVENS VOOR DE GROEP

	EENHEID	2012	2013	2014	2015	2016
Personeelsbestand (geconsolideerde ondernemingen)	aantal	10.396	10.190	10.368	10.429	9.921
Personeelsbestand (geassocieerde ondernemingen)	aantal	4.042	3.867	3.706	3.301	3.196
Mannelijke werknemers	aantal	8.121	7.996	8.120	8.164	7.778
Vrouwelijke werknemers	aantal	2.275	2.194	2.248	2.265	2.143
Voltijdsequivalent	aantal	-	-	-	-	9.716
Werknemers < 30 jaar	aantal	-	-	-	-	1.620
Werknemers tussen 30 en 50 jaar	aantal	-	-	-	-	5.605
Werknemers > 55 jaar	aantal	-	-	-	-	2.696
Tijdelijke contracten	% personeelsbestand	4,21	3,42	3,62	3,91	3,45
Vrouwelijke werknemers	% personeelsbestand	21,88	21,53	21,68	21,72	21,60
Vrouwelijke managers	% personeelsbestand	20,25	20,52	21,25	22,18	22,11
Vrouwen bij het senior management	% personeelsbestand	7,41	8,70	8,33	9,49	9,09
Vrouwelijke managers in operationele functies	%	-	-	-	-	14,27
Niet-EU-burgers bij het senior management	%	-	-	-	-	16,67

Personeelsbestand: Het aantal werknemers op de loonlijst van Umicore op het einde van de periode in volledig geconsolideerde bedrijven.

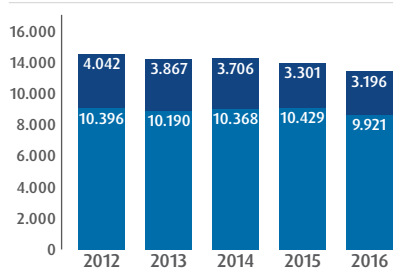
Dit aantal omvat deeltijdse en tijdelijke werknemers maar geen werknemers met een geschorst contract, langdurig zieke werknemers en werknemers in onderaanneming.

Tijdelijk contract: Werknemers van Umicore met een tijdelijk contract die deel uitmaken van het personeel van de volledig geconsolideerde bedrijven.

Voltijds equivalent (VTE): De VTE van een werknemer wordt berekend door de daadwerkelijke arbeidstijden, uren, ploegendiensten te delen door de arbeidstijden, uren, ploegendiensten van een voltijdse medewerker op het einde van de periode in volledig geconsolideerde bedrijven.

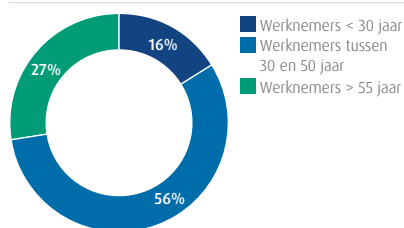
Dit geldt voor alle per uur of maandelijks betaalde medewerkers, managers en stagiairs op Umicore's loonlijst op het einde van het gerapporteerde semester, met inbegrip van deeltijdse en tijdelijke werknemers, maar met uitzondering van werknemers met een slapend dienstverband (loopbaanonderbreking, moederschapsverlof, ouderschapsverlof, enz.), werknemers met langdurig ziekteverlof (> 3 maanden op het einde van het semester) en vervroegd gepensioneerd.

PERSONEELSBESTAND

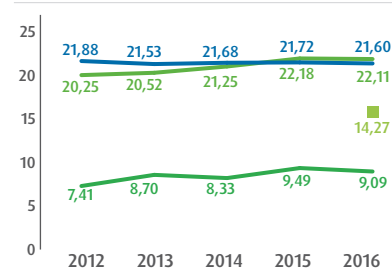

■ Volledig geconsolideerde ondernemingen
■ Geassocieerde ondernemingen

PERSONEELSBESTAND – LEEFTIJDOPDELING

VERTEGENWOORDIGING VROUW

— Alle werknemers
— Alle kaderleden
— Hoger kader
■ In 'business operations'-managementfuncties

SOCIALE VERKLARINGEN

TOTAAL AANTAL PERSONEELSLEDEN

Het totaal aantal personeelsleden daalde met 613 werknemers naar in totaal 13.117. Voor de volledig geconsolideerde bedrijven is het personeelsbestand met 508 mensen gedaald tot 9.921, voornamelijk omwille van de verkoop van Zinc Chemicals. Hoewel de verkoop van Zinc Chemicals alleen al een grotere afname van het personeelsbestand zou betekenen, kenden de business groups Catalysis en Energy & Surface Technologies een groei zodat de afname minder groot was.

Bij de geassocieerde ondernemingen daalde het aantal personeelsleden met 105 als gevolg van herschikkingen van de productie en door het feit dat twee geassocieerde ondernemingen verkocht werden.

In het rapport worden voor het eerst ook de VTE gepubliceerd. De VTE van 9.716 (geconsolideerd) leunt heel dicht aan bij het gerapporteerde personeelsbestand van 9.921, waaruit blijkt dat de meeste Umicore medewerkers voltijds werken.

TIJDELIJKE CONTRACTEN

Tijdelijke contracten zijn als percentage van het personeelsbestand van volledig geconsolideerde bedrijven lichtjes gedaald naar 3,45% in 2016.

UITSPLITSING OP BASIS VAN GESLACHT

Het percentage vrouwen bedroeg 21,60% van het hele personeelsbestand van volledig geconsolideerde bedrijven. Het is gedurende de afgelopen zes jaar in het nauwe bereik van 21% tot 22% gebleven. Vrouwen zijn meer vertegenwoordigd in administratieve en commerciële functies dan in de industriële operaties. Er zijn aanzienlijke regionale variaties tussen België en Noord-Europa. Deze laatste regio heeft immers een lager percentage aan vrouwelijke medewerkers ten opzichte van de rest van de wereld.

UITSPLITSING OP BASIS VAN GESLACHT - TOPMANAGERS

Hoewel het totale percentage vrouwelijke werknemers vrijwel stabiel is gebleven (zie hoger), is het percentage vrouwelijke managers geleidelijk aan gestegen van 18,65% in 2010 naar 22,11% in 2016. Ook is het percentage van vrouwen in de hoogste managementfuncties van 6,40% in 2010 naar 9,09% gestegen in 2016 (hoewel er vorig jaar een daling was vanwege het personeelsverloop). We hebben een vrijwillig streefpercentage van 15% vastgelegd voor vrouwen in de hoogste managementfuncties tegen 2020.

VROUWEN IN 'BUSINESS OPERATIONS'-MANAGEMENTFUNCTIES

Voor de opvolging van loopbaanontwikkeling hebben we het begrip «business operations»-managementfuncties gedefinieerd, verwijzend naar functies in operaties, verkoop en algemeen management. In de hoogste managementgroep zijn deze functies goed voor 55%, tegenover 45% voor de ondersteunende functies.

Vanaf het jaar 2016 zijn we het percentage vrouwen in deze «business operations»-functies beginnen volgen, omdat in deze functies er blijkbaar een grotere kans bestaat om door te groeien naar de topfuncties. In 2016 bedroeg het percentage vrouwen in deze managementgroep betrokken bij business operations-functies 14,27%.

NIET-EUROPESE VERTEGENWOORDIGING IN DE HOOGSTE MANAGEMENTFUNCTIES

Vanaf 2016 zijn we ook het percentage van niet-Europese medewerkers in de hoogste managementfuncties beginnen volgen, als indicator van de diversiteit. In 2016 kwam dit percentage neer op 16,67%.

REGIONALE GEGEVENS 2016

	EENHEID	EUROPA	NOORD-AMERIKA	ZUID-AMERIKA	AZIË/OCEANIË	AFRIKA	UMICORE GROUP
Personeelsbestand (geconsolideerde ondernemingen)	aantal	6.401	831	675	1.751	263	9.921
Personeelsbestand (geassocieerde ondernemingen)	aantal	977	17	420	1.139	643	3.196
Mannelijke werknemers	aantal	5.135	644	507	1.334	158	7.778
Vrouwelijke werknemers	aantal	1.266	187	168	417	105	2.143
Voltijdsequivalent	aantal	6.213,74	826,50	672,00	1.747,25	257,00	9.716,49
Tijdelijke contracten	% personeelsbestand	4,98	0,72	0,59	0,69	0,38	3,45

SOCIALE VERKLARINGEN

GEGEVENS VOOR DE BUSINESS GROUPS 2016

	EENHEID	CATALYSIS	ENERGY & SURFACE TECHNOLOGIES	RECYCLING	STOPGEZETTE ACTIVITEITEN	CORPORATE	UMICORE GROUP
Personeelsbestand (geconsolideerde ondernemingen)	aantal	2.464	2.357	3.170	946	984	9.921
Personeelsbestand (geassocieerde ondernemingen)	aantal	177	847	0	420	1.752	3.196
Mannelijke werknemers	aantal	1.944	1.906	2.598	752	578	7.778
Vrouwelijke werknemers	aantal	520	451	572	194	406	2.143
Voltijdsequivalent	aantal	2.437,65	2.344,23	3.137,94	935,55	861,10	9.716,49
Tijdelijke contracten	% personeelsbestand	5,32	2,59	2,49	5,60	1,83	3,45

GLOBAAL OVERZICHT VAN DE SITES EN DE WERKNEMERS

	INDUSTRIËLE SITES	ANDERE SITES	AANTAL WERKNEMERS
Europa			
Oostenrijk	1		133
België	4	1	2.849
Tsjechië		1	3
Denemarken		1	12
Frankrijk	5	2	795
Duitsland	6 (1)	1 (1)	2.100 (360)
Hongarije		1	6
Ierland	(1)		(433)
Italië	1	3	84
Liechtenstein	1		74
Luxemburg		1	11
Nederland	1		47
Polen	1	2	89
Portugal		1	5
Rusland		1	6
Slovakije	1		41
Spanje		2	18
Zweden	1	1(1)	38 (8)
Zwitserland	1	2	32
Turkije		1	4
Verenigd Koninkrijk	1 (1)	3 (1)	54 (176)
Azië/Oceanië			
Australië		3	15
China	6 (3)	6 (1)	836 (949)
India	1	1	78
Japan	4	3 (1)	168 (9)
Filippijnen	1		78
Zuid-Korea	2 (1)	1	387 (177)
Taiwan	1	1	23
Thailand	3		166
Verenigde Arabische Emiraten		(1)	(4)

SOCIALE VERKLARINGEN

	INDUSTRIËLE SITES	ANDERE SITES	AANTAL WERKNEMERS
Noord-Amerika			
Canada	3		236
Mexico		1	4
Verenigde Staten	9	2 (1)	591 (17)
Zuid-Amerika			
Argentinië	1		58
Brazilië	3		617
Peru	(1)		(420)
Afrika			
Zuid-Afrika	1 (1)	1	263 (643)
Totaal	59 (9)	43 (7)	9.921 (3.196)

S3 BETROKKENHEID VAN DE MEDEWERKERS

GEGEVENS VOOR DE GROEP

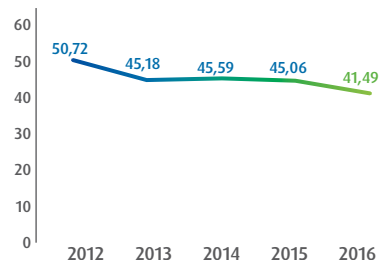
	EENHEID	2012	2013	2014	2015	2016
Werknemers die een jaarlijkse evaluatie hebben	% personeelsbestand	91,80	95,65	95,82	95,97	96,03
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer	uren/werknemer	50,72	45,18	45,59	45,06	41,49
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer - mannen	uren/werknemer	51,75	45,82	48,09	45,32	42,38
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer - vrouwen	uren/werknemer	46,04	42,26	39,76	47,39	38,28
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer - kaderpersoneel	uren/werknemer	64,15	41,41	37,18	34,24	41,03
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer - andere werknemerscategorieën	uren/werknemer	45,57	44,82	46,29	46,09	41,52
Vrijwillige vertrekkers - ratio	% personeelsbestand	3,20	3,33	3,42	3,35	4,10
Vrijwillige vertrekkers - mannen	aantal	251	253	273	280	309,00
Vrijwillige vertrekkers - vrouwen	aantal	81	89	80	69	97,00

Opleidingsuren: gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer voor alle soorten opleidingen (formeel, training op de werkvloer, e-learning, enz.) die het bedrijf ondersteunt en die relevant zijn voor de business unit of het bedrijf. Het totale aantal opleidingsuren wordt gedeeld door het totale aantal werknemers van de volledig geconsolideerde bedrijven.

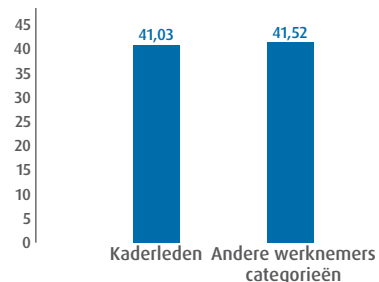
Vrijwillig vertrek: aantal werknemers dat het bedrijf vrijwillig verlaat (exclusief pensionering en afloop van een contract van bepaalde duur). Dit cijfer heeft betrekking op de werknemers van de volledig geconsolideerde bedrijven.

GEMIDDELD AANTAL
OPLEIDINGSUREN
PER WERKNEMER

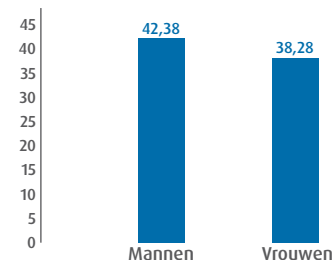
uren/werknemer

GEMIDDELD AANTAL
OPLEIDINGSUREN PER
WERKNEMERSCATEGORIE

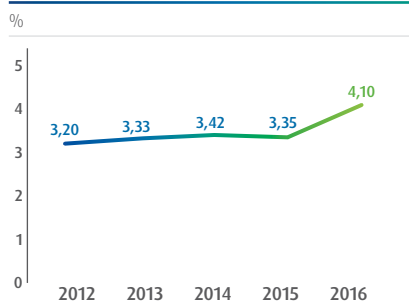
uren/werknemer

GEMIDDELD AANTAL
OPLEIDINGSUREN PER
WERKNEMER - MAN/VROUW

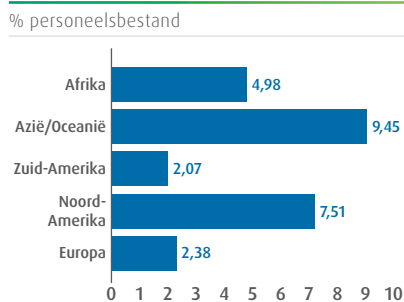
uren/werknemer

VRIJWILLIGE VERTREKKERS – RATIO

VRIJWILLIGE VERTREKKERS – RATIO

REGIONALE GEGEVENS 2016

	EENHEID	EUROPA	NOORD-AMERIKA	ZUID-AMERIKA	AZIË/OCEANIË	AFRIKA	UMICORE GROUP
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer	uren/werknemer	38,78	33,63	69,26	46,31	29,97	41,49
Werknemers die een jaarlijkse evaluatie hebben	% personeelsbestand	98,75	96,75	100,00	82,75	99,62	96,03
Vrijwillige vertrekkers – ratio	% personeelsbestand	2,38	7,51	2,07	9,45	4,98	4,10

GEGEVENS VOOR DE BUSINESS GROUPS 2016

	EENHEID	CATALYSIS	ENERGY & SURFACE TECHNOLOGIES	RECYCLING	STOPGEZETTE ACTIVITEITEN	CORPORATE	UMICORE GROUP
Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer	uren/werknemer	41,67	46,82	40,06	35,16	39,06	41,49
Werknemers die een jaarlijkse evaluatie hebben	% personeelsbestand	97,12	87,99	99,27	97,99	100,00	96,03
Vrijwillige vertrekkers – ratio	% personeelsbestand	5,54	6,46	2,23	1,60	3,27	4,10

OPLEIDINGSUREN

In 2016 bedroeg het gemiddelde aantal opleidingsuren per werknemer 41,49 uur. Dit is iets lager dan de voorbije jaren.

De vermindering heeft te maken met minder aanwervingen dan in de vorige jaren en met enkele sites vooruitlopend op personeelsinkrimping, met minder opleidingen als gevolg.

Uit de gegevens blijkt dat managersonopleidingsuren (41,03 uur) in evenwicht met andere medewerkers (41,52 uur) zijn.

JAARLIJKSE EVALUATIE

In 2016 hebben 96,03% van alle medewerkers van volledig geconsolideerde bedrijven minstens één keer per jaar een evaluatiegesprek gehad om hun ontwikkeling te bespreken.

VRIJWILLIG VERTREK

De afgelopen vijf jaar schommelde het percentage medewerkers die het bedrijf vrijwillig verlieten tussen 3,2 en 3,8. In 2016 nam het percentage toe met 4,10%. Net als de voorbije jaren stellen we belangrijke regionale verschillen vast. Azië/Oceanië rapporteert het hoogste percentage personeelsverloop (9,45%) en Europa (2,38%) het laagste. Het hoge personeelsverloop in Azië/Oceanië beperkt zich niet tot Umicore en kan worden verklaard door de zeer concurrentiële en beweeglijke arbeidsmarkt in bepaalde groeielanden.

VRIJWILLIG VERTREK – GESLACHT

23,89% van de werknemers die het bedrijf vrijwillig verlieten, zijn vrouwen. Dat percentage ligt iets hoger dan het percentage vrouwen (21,60%) in het personeelsbestand van de volledig geconsolideerde bedrijven.

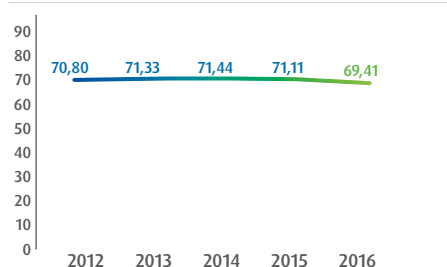
S4 WERKNEMERSRELATIES

GEGEVENS VOOR DE GROEP

	EENHEID	2012	2013	2014	2015	2016
Werknemers vertegenwoordigd door een vakbond of gedekt door een collectieve arbeidsovereenkomst	% personeelsbestand	70,80	71,33	71,44	71,11	69,41

WERKNEMERS VERTEGENWOORDIGD DOOR EEN VAKBOND OF GEDEKT DOOR EEN COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST

% personeelsbestand

REGIONALE GEGEVENS 2016

	EENHEID	EUROPA	NOORD-AMERIKA	ZUID-AMERIKA	AZIË/OCEANIË	AFRIKA	UMICORE GROUP
Werknemers vertegenwoordigd door een vakbond of gedekt door een collectieve arbeidsovereenkomst	% personeelsbestand	85,47	8,90	93,04	31,81	59,32	69,41

GEGEVENS VOOR DE BUSINESS GROUPS 2016

	EENHEID	CATALYSIS	ENERGY & SURFACE TECHNOLOGIES	RECYCLING	STOPGEZETTE ACTIVITEITEN	CORPORATE	UMICORE GROUP
Werknemers vertegenwoordigd door een vakbond of gedekt door een collectieve arbeidsovereenkomst	% personeelsbestand	59,38	54,05	84,10	76,64	77,03	69,41

VAKBONDEN EN COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMSTEN

In totaal is 69,41% van de werknemers van Umicore lid van een vakbondsorganisatie en/of wordt over hun loonniveau onderhandeld via een collectieve overeenkomst. Regionaal zijn er grote verschillen in vakbondsvertegenwoordiging, met de grootste vertegenwoordiging in Zuid-Amerika en Europa en de kleinste in Noord-Amerika en de regio Azië/Oceanië.

AKKOORD VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

In 2007 ondertekende Umicore een Akkoord voor Duurzame Ontwikkeling met de Internationale vakbond IndustriALL, dat in 2015 werd hernieuwd voor een periode van vier jaar. In dit akkoord verbindt Umicore zich tot een aantal principes, zoals het verbod op kinder- en gedwongen arbeid, erkenning van het recht van haar werknemers om zich te organiseren en deel te nemen aan de collectieve onderhandelingen.

Alle sites worden jaarlijks intern doorgelicht. Uit deze doorlichting bleek dat geen enkele site van Umicore een specifiek risico loopt om een inbreuk te plegen op één van de principes van dit akkoord.

S5 GEDRAGSCODE

Sinds 2011 organiseert Umicore een systematische rapportering over problemen in verband met de gedragscode in de volledige Groep. In 2016 werden er in totaal 14 problemen gerapporteerd, waarbij in totaal 21 medewerkers betrokken waren. De acties die werden ondernomen, varieerden van een waarschuwingsbrief tot ontslag.

S6 GEZONDHEID OP HET WERK

Alle geconsolideerde industriële sites waarover Umicore operationele zeggenschap heeft, zijn opgenomen in het bereik van de rapportering over de gezondheid op het werk. Vergeleken met 2015 worden de gegevens van negen sites niet meer gerapporteerd: Angleur, Heusden-Zolder, Overpelt (allemaal in België), Changsha (China), Eijsden (Nederland), Larvik (Noorwegen), Pasir Gudang (Maleisië) (allemaal Zinc Chemicals), Shanghai (China, Cobalt & Specialty Materials en Zinc Chemicals) en Yokohama (Japan, Platinum Engineered Materials). Twee sites werden aan de rapportering toegevoegd: Nowa Ruda (Polen, Automotive Catalysts) en Qingyuan (China, Thin Film Products). Dit brengt het totale aantal rapporterende sites op 58.

De informatie in deze toelichting heeft uitsluitend betrekking op de werknemers van Umicore. Ze bevat geen gegevens over de gezondheid op het werk bij de onderaannemers. Meer informatie over het beleid van Umicore inzake de gezondheid op het werk vindt u in het overeenkomstige hoofdstuk op pagina's 68-69.

GEGEVENS VOOR DE GROEP

	EENHEID	2012	2013	2014	2015	2016
Blootstellingsgraad 'alle biomarkers geaggregeerd' ⁽¹⁾	%	4,3	2,6	1,8	2,3	3,2
Blootstellingsgraad lood (bloed) ⁽²⁾	%	0,5	0,9	1,0	0,8	0,5
Blootstellingsgraad arseen (urine) ⁽²⁾	%	1,4	1,6	1,1	1,3	2,0
Blootstellingsgraad kobalt (urine) ⁽²⁾	%	14,8	10,7	7,3	8,7	9,0
Blootstellingsgraad cadmium (urine) ⁽²⁾	%	3,0	1,0	0,6	1,1	1,4
Blootstellingsgraad nikkel (urine) ⁽²⁾	%	7,1	1,1	0,3	1,3	2,0
Blootstellingsgraad indium (bloed) ⁽²⁾	%	-	-	-	-	11,3
Mensen met platina overgevoeligheid	aantal	6	4	4	0	1
Mensen met door lawaai veroorzaakt gehoorverlies	aantal	4	3	5	2	4
Mensen met contactdermatitis	aantal	2	2	2	3	0
Mensen met beroepsmatige astma door andere producten	aantal	1	0	0	1	0
Mensen met musculoskeletale aandoeningen	aantal	7	5	14	7	7

(1) Verhouding tussen het aantal monitoringresultaten die de streefwaarde van Umicore, gedefinieerd voor relevante gevaarlijke stoffen, overschrijden en het totale aantal monitoringresultaten.

(2) De blootstellingsratio voor een specifiek metaal wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het aantal werknemers van wie het biologische monitoringresultaat hoger ligt dan de streefwaarde en het totale aantal blootgestelde werknemers. De streefwaarden van Umicore zijn gebaseerd op de biologische blootstellingsindices van de American Conference of Governmental Industrial Hygienists (ref. 2011) en zijn minstens even streng als de bestaande wettelijk opgelegde limieten in de landen waar wij actief zijn.

Umicore wenst tegen 2020 geen overschrijdingen meer te hebben voor de biomarkers van blootstelling voor de onderstaande metalen. De volgende streefwaarden werden gedefinieerd:

- **Cadmium:** 2 microgram per gram creatinine in urine.
- **Lood:** 30 microgram per 100 ml bloed.
- **Kobalt:** 15 microgram per gram creatinine.
- **Indium:** 1 microgram per liter plasma.
- **Arseen en nikkel:** 30 microgram per gram creatinine.
- **Platinazouten:** geen nieuwe gevallen van overgevoeligheid voor platinazout.

Het aantal beroepsziekten is het aantal werknemers met een beroepsziekte of met symptomen die aan het werk gerelateerd zijn en waarvan de diagnose tijdens deze rapporteringscyclus werd vastgesteld.

In 2016 werden in totaal 5 294 biologische stalen genomen van werknemers die op het werk worden blootgesteld aan één van de bovenvermelde metalen (exclusief platinazouten). Het resultaat van 170 metingen lag hoger dan de interne streefwaarde. Dit brengt het totale overschrijdingscijfer op 3,2% tegenover 2,3% in 2015. Alle werknemers die op het werk aan metalen worden blootgesteld, worden regelmatig opgevolgd door een arbeidsgeneesheer.

LOOD

Blootstelling aan lood op het werk is een potentieel gezondheidsrisico in de business groups Energy & Surface Technologies en Recycling. In totaal werd bij 8 van de 1.512 werknemers met beroepsmatige loodblootstelling een hogere waarde dan de streefwaarde van 30µg/100ml gemeten. Dat brengt de overschrijdingsgraad voor loodblootstelling op 0,5%, een lichte daling dus ten opzichte van 0,8% in 2015.

De meeste overschrijdingen werden genoteerd in de loodraffinaderij in de vestiging te Hoboken (België, Recycling). Naast een strikt beleid inzake ademhalingsbescherming, wordt de ventilatie verbeterd om de blootstelling op de werkplaats weer te reduceren. Alle werknemers zijn onderworpen aan een gedetailleerd programma voor medisch toezicht.

ARSEEN

Blootstelling aan arseen kan voorkomen in de business groups Energy & Surface Technologies en Recycling. In totaal had 2,0% van de 957 werknemers die aan arseen zijn blootgesteld te hoge waarden in het bloed in 2016, ten opzichte van 1,3% in 2015.

Er werden hogere blootstellingen op de werkplaats genoteerd in de vestiging van Guarulhos (Brazilië, Recycling) door een verhoging van het arseengehalte van inkomende grondstoffen. De vestiging scherpte haar ademhalingsbeschermingsprogramma aan en voert technische maatregelen in om de blootstelling te beperken. Er loopt een programma voor medisch toezicht om de gezondheidstoestand en blootstelling van alle werknemers aan arseen nauwlettend in de gaten te houden.

KOBALT

In totaal zijn 854 medewerkers op het werk blootgesteld aan kobalt, voornamelijk in de business group Energy & Surface Technologies. Het aantal werknemers die de streefwaarde overschrijden bedroeg 77, wat resulteert in een overschrijdingsgraad van 9,0%, een stijging ten opzichte van 8,7% in 2015. Het aantal overschrijdingen in de business unit Cobalt & Specialty Materials is enigszins gedaald, van 32 in 2015 tot 28 in 2016. De vestiging in Wickliffe (VS, Energy & Surface Technologies) is niet inbegrepen in deze cijfers, aangezien het biologische monitoringprogramma er nog niet volledig is geïmplementeerd. Na enkele jaren van daling, vanwege hogere productievolumes, liet de vestiging in Fort Saskatchewan (Canada) 17 overschrijdingen optekenen, tegenover 8 vorig jaar. Er worden extra technische en hygiënische maatregelen getroffen. In de business unit Rechargeable Battery Materials hebben we het aantal overschrijdingen zien stijgen van 34 in 2015 naar 49 in 2016. Dit is te wijten aan een aanzienlijke productieverhoging in de nieuwe faciliteit van Cheonan (Zuid-Korea, Energy & Surface Technologies). Naast technische maatregelen is de vestiging de naleving van de ademhalingsbeschermings- en netheidsmaatregelen verder aan het verbeteren. De business units Cobalt & Specialty Materials en Rechargeable Battery Materials hebben sinds jaren een aanpak inzake gezondheid op het werk voor kobalt, inclusief biologische monitoring en medisch gezondheidstoezicht.

CADMIUM

Blootstelling aan cadmium op het werk is een potentieel gezondheidsrisico in de business groups Energy & Surface Technologies en Recycling. Cadmium in urine is een uitstekende biomarker voor langdurige blootstelling. In 2016 waren in totaal 487 werknemers op het werk blootgesteld aan cadmium.

Bij zeven werknemers werd een overschrijding van het gehalte aan cadmium in urine gemeten, tegenover 5 in 2015. Dit leidde tot een overschrijdingsgraad van 1,4% ten opzichte van 1,1% in 2015.

NIKKEL

In de business groups Energy & Surface Technologies en Recycling worden werknemers blootgesteld aan nikkel. In 2016 waren in totaal 1.173 werknemers aan nikkel blootgesteld. In 2016 werd de streefwaarde bij 24 van de blootgestelde werknemers overschreden, wat resulteerde in een overschrijdingsgraad van 2,0% ten opzichte van 1,3% in 2015.

Deze verhoging is het gevolg van de hogere productievolumes van de vestiging in Jiangmen (Energy & Surface Technologies China) en de nieuwe vestiging in Cheonan (Energy & Surface Technologies, Zuid-Korea), vergelijkbaar met de verhoging van kobaltblootstellingen (zie hierboven). Tot de genomen maatregelen behoren technische verbeteringen, strengere regels wat betreft netheid en persoonlijke beschermingsmiddelen.

INDIUM

Uit de wetenschappelijke literatuur die de laatste tien jaar is gepubliceerd, kan duidelijk worden opgemaakt dat de blootstelling aan indium en indiumtinoxide op het werk schadelijke gevolgen kan hebben voor de gezondheid, vooral ter hoogte van de luchtwegen. In de periode 2012 – 2016 heeft het NIOSH (nationaal instituut voor veiligheid en gezondheid op het werk, VS) met Umicore samengewerkt aan een programma voor gezondheidsrisicobeoordeling in de vestiging in Providence (Energy & Surface Technologies, VS) om de

doeltreffendheid van de blootstellingspreventieprogramma's te beoordelen. Hoewel de resultaten van NIOSH duidelijk wijzen op een vermindering van de blootstelling, blijft de vestiging maatregelen implementeren om blootstellingen aan de bron te blijven verminderen. De kennis die tijdens dit project werd verworven, was essentieel voor het ontwerp en de bouw van een nieuwe site in Qingyuan (Energy & Surface Technologies, China). Umicore nam de blootstelling aan indium en indiumtinoxide op in haar programma voor de beperking van de blootstelling op het werk. Indium in plasma is een uitstekende blootstellingsindicator voor langdurige blootstelling

In 2016 waren 311 werknemers blootgesteld aan indium en indiumtinoxide en zaten 35 werknemers boven de streefwaarde van 1 microgram per liter plasma. Alle werknemers met indiumblootstelling zijn onderworpen aan een programma voor medisch toezicht, met specifieke aandacht voor de ademhalingsfunctie.

PLATINAZOUTEN

In de business groups Catalysis en Recycling worden werknemers blootgesteld aan platinazouten.

In 2016 werd 1 nieuwe werknemer gediagnosticeerd met een overgevoeligheid voor platinazouten in de vestiging in Pilar (Recycling, Argentinië). Alle medewerkers die aan platinazouten zijn blootgesteld, worden gevolgd via een programma voor de verbetering van de gezondheid op het werk en worden regelmatig getest op allergie.

ANDERE GEZONDHEIDSRISICO'S OP HET WERK

In 2016 werd bij 4 werknemers gehoorverlies door industrieel lawaai vastgesteld en 7 werknemers ontwikkelden een musculoskeletale aandoening als gevolg van hun beroepsactiviteit. Alle betrokkenen worden gevolgd door een arbeidsgeneesheer.

S7 VEILIGHEID OP HET WERK

In totaal zijn 104 geconsolideerde sites, waarvan 61 industriële sites opgenomen in de veiligheidsrapportering. Dit aantal omvat ook commerciële kantoren, maar niet de sites van de verkochte Business Unit Zinc Chemicals.

Meer informatie over het beleid van Umicore inzake veiligheid vindt u in het overeenkomstige hoofdstuk op pagina's 68-69.

De informatie van Umicore in deze toelichting heeft uitsluitend betrekking op de werknemers van Umicore. Ze bevat geen gegevens over de arbeidsveiligheid bij de onderaannemers. Umicore streeft naar zero ongevallen met werkverlet tegen 2020.

GEGEVENS VOOR DE GROEP

	EENHEID	2012	2013	2014	2015	2016
Dodelijke ongevallen	aantal	0	0	2	0	1
Dodelijke ongevallen onderaannemers	aantal	0	0	0	0	0
Ongevallen met werkverlet	aantal	49	35	37	47	59
Ongevallen met werkverlet onderaannemers	aantal	33	22	11	9	15
Frequentiegraad		2,86	2,08	2,16	2,66	3,34
Aantal verloren kalenderdagen	aantal	1.897	1.726	16.122	2.134	9.848
Ernstgraad		0,11	0,10	0,94	0,12	0,56
Registreerbare ongevallen zonder werkverlet	aantal	160	146	112	148	127
Frequentiegraad RI		9,32	8,67	6,53	8,38	6,78
Verhouding aantal sites zonder LTA/ totaal aantal rapporterende sites	%	85	79	84	84	84
OHSAS 18001 gecertificeerde sites	%	32,0	32,8	40,0	36,6	41,7

DEFINITIE

Umicore werknemer: een personeelslid van het totale personeelsbestand van Umicore. Een Umicore werknemer kan een voltijdse, deeltijdse of tijdelijke werknemer zijn.

Onderaannemer: een persoon die geen deel uitmaakt van het totale personeelsbestand van Umicore en die diensten verleent aan Umicore op één van haar sites volgens in een contract gespecificeerde voorwaarden.

Dodelijk ongeval: een werkgerelateerd ongeval met dodelijke afloop.

Ongeval met werkverlet (LTA): een werkgerelateerd ongeval waarbij de werknemer niet kan werken gedurende meer dan één ploegendienst.

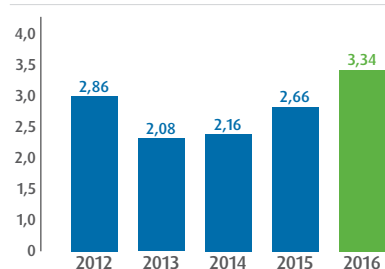
SOCIALE VERKLARINGEN

Registreerbaar letsel (RI): een werkgerelateerd letsel dat leidt tot meer dan één eerstehulpbehandeling of tot een aangepast werkprogramma, ongevallen met werkverlet niet meegerekend.

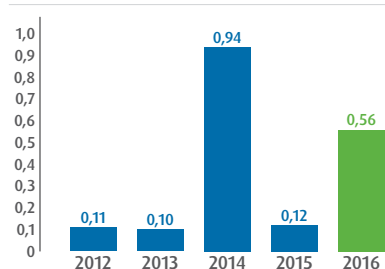
Frequentiegraad: aantal ongevallen met werkverlet per miljoen gewerkte uren.

Ernstgraad: aantal verloren kalenderdagen als gevolg van een ongeval met werkverlet per duizend gewerkte uren. Ongevallen op de weg van en naar het werk zijn niet opgenomen in de veiligheidsgegevens.

FREQUENTIEGRAAD

ERNSTGRAAD

REGIONALE GEGEVENS 2016

	EENHEID	EUROPA	NOORD-AMERIKA	ZUID-AMERIKA	AZIË/OCEANIË	AFRIKA	UMICORE GROUP
Ongevallen met werkverlet	aantal	53	3	1	2	0	59

GEGEVENS VOOR DE BUSINESS GROUPS 2016

	EENHEID	CATALYSIS	ENERGY & SURFACE TECHNOLOGIES	RECYCLING	STOPGEZETTE ACTIVITEITEN	CORPORATE	UMICORE GROUP
Dodelijke ongevallen	aantal	0	1	0	0	0	1
Ongevallen met werkverlet	aantal	2	11	34	5	7	59
Verloren kalenderdagen	aantal	40	7.694	1.301	469	344	9.848

In mei 2016 vond een dodelijk ongeval plaats in Manaus (Energy & Surface Technologies, Brazilië). Uit onderzoek bleek dat dit ongeval veroorzaakt werd doordat een werknemer een chemische behandelingsprocedure van cyanide niet volgens de voorgeschreven instructies uitvoerde. Umicore is al haar desbetreffende procedures en instructies met betrekking tot de behandeling van cyanide en dringende medische verzorging aan het herzien. Inspanningen worden onverminderd verdergezet om te verzekeren dat alle mogelijke verbeterdomeinen geïdentificeerd en opgevolgd worden.

In 2016 werden in totaal 59 ongevallen met werkverlet geregistreerd tegenover 47 in 2015. Dit leidde tot een frequentiegraad van 3,34, een stijging ten opzichte van 2,66 in 2015, en een ernstgraad van 0,56. Het aantal registreerbare letsels nam af tot 127 ten opzichte van 148 in 2015. De frequentiegraad van de registreerbare letsels bedroeg 6,78 in 2016 ten opzichte van 8,38 in 2015.

In totaal werden er 15 ongevallen met werkverlet geregistreerd voor onderaannemers ten opzichte van 9 in 2015.

In 2016 vond in 84% van de rapporterende sites geen enkel ongeval met werkverlet plaats, hetzelfde percentage als in 2015. Tweënvertig procent van de sites zijn gecertificeerd via het gezondheids- en veiligheidsbeheerssysteem OHSAS 18001 tegenover 37% in 2015.

Drieënvijftig ongevallen met werkverlet, of bijna 90% van het totale aantal ongevallen met werkverlet, deden zich voor in Europa. Daarvan vonden er 35 plaats in Belgische en 10 in Duitse sites. In Noord- en Zuid-Amerika waren er 4 ongevallen en in de regio Azië Pacific werden 2 ongevallen geregistreerd.

In 2016 registreerde de business group **Catalysis** 2 ongevallen met werkverlet, beide in de business unit Automotive Catalysts. De business unit Automotive Catalysts zet het SafeStart®-programma voort in al zijn operationele sites. Dit programma concentreert zich op onveilige gewoontes en onopzettelijk onveilig gedrag. Alle productiesites van Automotive Catalysts moeten OHSAS

18001-gecertificeerd zijn. Op de site in Port Elizabeth (Zuid-Afrika), Karlskoga (Zweden) en Tsukuba (Japan) heeft zich op het einde van het jaar gedurende meer dan 5 jaar geen enkel ongeval met werkverlet of registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of een ongeval met werkverlet met onderaannemers voorgedaan. Op de sites in Burlington (Canada), Himeiji (Japan) en Suzhou (China) heeft zich gedurende minstens 3 jaar geen enkel ongeval met werkverlet of registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of een ongeval met werkverlet met onderaannemers voorgedaan.

De business group **Energy & Surface Technologies** liet 11 ongevallen met werkverlet optekenen, waarvan 9 in de business unit Cobalt & Specialty Materials en 2 in de business unit Electroplating, waaronder 1 dodelijk ongeval in de site van Manaus (Brazilië). De business unit Rechargeable Battery Materials investeert met succes in een effectief en pragmatisch intern ontwikkeld programma voor leiderschap in veiligheid, dat gebaseerd is op een gedragsobservatie- en interventietechniek, als deel van zijn veiligheidsprogramma ACCE (Awareness, Competence, Compliance, Excellence). Op het einde van 2016 heeft de business unit meer dan 1.200 dagen gewerkt zonder ongevallen met werkverlet. De business unit Cobalt & Specialty Materials heeft een gelijkaardig risicobewustzijnsprogramma gestart in enkele van zijn sites. De site in Dundee, UK, werd erkend voor zijn uitstekende en aanhoudende veiligheidsprestatie, met minstens 10 jaar zonder ongevallen met werkverlet of registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of ongevallen met werkverlet met onderaannemers. Beijing (China) en Tsukuba (Japan) werkten minstens 5 jaar zonder ongevallen met werkverlet en registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of ongevallen met werkverlet met onderaannemers. De sites in Balzers (Liechtenstein) en Quapaw (VS) werkten minstens 3 jaar zonder ongevallen met werkverlet en registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of ongevallen met werkverlet met onderaannemers.

De business group **Recycling** noteerde 34 ongevallen met werkverlet. De business unit Precious Metal Refining liet teleurstellende veiligheidsprestaties optekenen met 22 ongevallen met werkverlet. Hoewel al enkele goede initiatieven werden genomen om het veiligheidsleiderschap en risicobewustzijn te verbeteren, blijft de business unit streven naar een veiligheidsdoorbraak en inspanningen leveren om ervoor te zorgen dat alle mogelijke verbeteringspunten worden geïdentificeerd en gevolgd. De business unit Jewellery & Industrial Metals noteerde 8 ongevallen met werkverlet, de business unit Technical Materials kende 3 ongevallen met werkverlet, terwijl de business unit Platinum Engineered Materials 1 ongeval met werkverlet rapporteerde.

Op het einde van 2016 had zich op de site van Vicenza, Italië, in de voorbije 5 jaar geen enkel ongeval met werkverlet of registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of een ongeval met werkverlet met onderaannemers voorgedaan.

Stopgezette activiteiten registreerden 5 ongevallen met werkverlet. Op het einde van 2016 had zich op de site van Vilvoorde, België, in meer dan 5 jaar geen enkel ongeval met werkverlet of registreerbare letsels bij werknemers van Umicore of een ongeval met werkverlet met onderaannemers voorgedaan.

In algemene diensten en de corporate kantoren, inclusief Group Research & Development, deden zich 7 ongevallen met werkverlet voor.

S8 PROCESVEILIGHEID

In 2016 boekte het groepsproject Procesveiligheid verdere vooruitgang door de standaarden en richtlijnen met betrekking tot 'integriteit van ontwerp', 'technische integriteit' en 'operationele integriteit' te finaliseren. De procesveiligheidsdocumentatie voor de Groep is nu in zijn totaliteit gepubliceerd. Een intern ontwikkelde software waarin alle procesveiligheidsnormen zijn vervat, werd op alle sites ter beschikking gesteld. Het gebruik van deze software vergemakkelijkt het proces van risico-identificatie en de invoering van risicobeperkende maatregelen. Om de software te demonstreren organiseerde het projectteam workshops met alle industriële sites in alle regio's, waaraan honderden collega's deelnamen. Aangezien de implementatie van de procesveiligheidsnormen en -richtlijnen in de plaatselijke veiligheidsbeheerssystemen een essentieel onderdeel vormt, werden procesveiligheidsindicatoren voor de hele Groep gedefinieerd voor toekomstige rapportering.